

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра спортивно-педагогічних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Проблеми допінгу та фармакологія у спорті

Освітня програма «Фізична культура і спорт»

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
спортивно-педагогічних дисциплін
Протокол № 1 від “___” _____ 2021 р.

м. Івано-Франківськ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Проблеми допінгу та фармакологія у спорті
Освітня програма	«Фізична культура і спорт»
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	017 Фізична культура і спорт
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	магістр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Практичні заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни
<p>Освітній компонент «Проблеми допінгу та фармакологія у спорті» - є вибірковою навчальною дисципліною циклу професійної підготовки, що забезпечує формування як загальних, так і фахових компетентностей у майбутніх магістрів фізичної культури і спорту.</p> <p>Предметом навчальної дисципліни є процес застосування основних класів фармакологічних препаратів у спорті, механізми фармакологічної дії препаратів, що відносяться до розряду допінгових засобів, побічні явища при їх застосуванні, процес організації проведення і принципи антидопінгового контролю, фармакологічне забезпечення спортсменів у різні періоди їхньої спортивної діяльності, особливості прискорення і підвищення рівня адаптації в надзвичайних умовах тренування і змагань (середньогір'я, вологий та жаркий клімат, різка зміна часового поясу і як наслідок – виникнення стану гострого десинхронозу та ін.), поняття допінгу і контроль за його застосуванням</p> <p>Мета курсу - сформувати у здобувачів вищої освіти знання із загальної фармакології, фармакології спорту, питань допінгів, оскільки оздоровча корекція ґрунтується на знаннях із фармакотерапії як основного способу лікування, знання фармакології спорту необхідне для лікування різних патологічних станів при заняттях спортом, підвищення спортивної працездатності в різні періоди спортивної діяльності за допомогою фармакологічних засобів.</p> <p>Завдання курсу ознайомити здобувачів вищої освіти із основними поняттями спортивної фармакології, принципами фармакологічного забезпечення тренувального процесу, природними факторами підвищення фізичної працездатності, механізмами відновлення функцій при втомі, методами корекції передпатологічних та патологічних станів спортсменів високого класу, антидопінговим контролем в спорті.</p>
Компетентності
<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК6. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</p> <p>СК4. Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері фізичної</p>

культури та спорту, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

СК8. Здатність впроваджувати у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту.

СК9. Усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання.

Програмні результати навчання

- Приймати ефективні рішення щодо вирішення проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерувати та порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та ресурсні потреби.
- Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань фізичної культури та спорту до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
- Використовувати у своїй роботі сучасні технології підготовки спортсменів.
- Керувати тренувальним процесом на науковій основі, оптимізуючи тренувальний процес
- Здатність і готовність застосовувати індивідуальний підхід в навчально-тренувальній та змагальній діяльності

3. Структура дисципліни

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Основи спортивної фармакології. Основні завдання спортивної фармакології. Недопінгові фармакологічні засоби	Розглянути поняття, формувати знання, узагальнити основні положення для формування загальних та спеціальних компетентностей із таких питань: <ul style="list-style-type: none"> • Препарати пластичної і енергетичної дії. • Ноотропи. • Антиоксиданти і антигіпоксанти. • Імуномодулятори. • Вітаміни і вітамінні комплекси. • Біологічно активні добавки до їжі. • Гелі, мазі, креми, розтирання. 	Тести вхідного рівня знань, Тести вихідного рівня знань, Контрольні запитання: Ергогенні засоби підвищення працездатності спортсменів. Ерголітичні речовини. Організація дослідження впливу фармакологічних засобів на організм спортсменів. Ефект плацебо. Застосування алкоголю у спорті. Ерголітичні властивості алкоголю. Використання амфетамінів у спорті, ризик пов'язаний з їх вживанням. Використання бета-блокаторів у практиці спорту? Ерголітичні властивості? Застосування кофеїну у спорті. Очікувані позитивні дії та ризики пов'язані з його вживанням? Застосування кокаїну та маріхуани у спорті? Негативні наслідки пов'язані з їх вживанням. Застосування діуретичних препаратів у практиці спорту. Ризик пов'язаний з їх використанням? Анаболічні стероїди. Очікувані позитивні дії та наслідки їх використання. Гормон росту як засіб підвищення фізичної працездатності. Очікувані позитивні дії та ризики пов'язані з їх використанням. Застосування інсуліну у спорті. Ризики пов'язані з їх використанням.
			Завдання для індивідуальної роботи: Історія розвитку допінг-контролю Найвідоміші світові допінгові скандали Найвідоміші допінгові скандали з українськими спортсменами Система допінг-контролю в Україні

			<p>Завдання для самостійної роботи: Визначення поняття «допінг». Історія розвитку допінгу. Структура і основні функції Всесвітньої антидопінгової агенції. Ключові положення антидопінгового кодексу: допінг-контроль (визначення допінгу, порушення антидопінгових правил). Ключові положення антидопінгового кодексу: список заборонених речовин, критерії включення, терапевтичне використання Ключові положення антидопінгового кодексу: санкції, що застосовуються до атлетів. Принципи тестування на наявність допінгу під час змагань і в позазмагальний період.</p>
2.	Використання лікарських засобів для прискорення відновлення спортсменів, лікування і профілактики станів перенапруги різних систем організму	<p>Розглянути поняття, формувати знання, узагальнити основні положення для формування загальних та спеціальних компетентностей із таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Синдром перенапруги центральної нервової системи (ЦНС). • Синдром перенапруги серцево-судинної системи. • Синдром перенапруги печінки (печінково-больовий). • Синдром перенапруги нервово-м'язового апарату (м'язово-больовий). 	<p>Тести вхідного рівня знань, Тести вихідного рівня знань,</p> <p>Контрольні запитання: Пероральні протизапальні засоби з метою підвищення працездатності спортсменок. Наслідки їх використання. Заборонені методи підвищення працездатності спортсменів. Реінфузія крові. Очікувані позитивні дії та ризики пов'язані з використанням даного методу? Еритропоетин. Вплив на м'язову діяльність спортсменів. Застосування солей аспаргінової кислоти у спорті. Використання двовуглекислої солі в практиці спорту. Групи фармакологічних засобів для покращення фізичної працездатності. Допінг. Антидопінговий контроль. Сучасні методичні принципи проведення антидопінгового контролю. Санкції щодо порушників. Групи заборонених (допінгових) речовин. Охарактеризувати їх. Заборонені методи підвищення працездатності спортсменів. Класифікація незаборонених фармакологічних засобів підвищення фізичної працездатності спортсменів. Застосування фармакологічних засобів на різних етапах підготовки спортсмена. Фармакологічне забезпечення в залежності від виду спорту.</p> <p>Завдання для індивідуальної роботи: Загальні правила проведення допінг-контролю Загальні вимоги до осіб, які здійснюють допінг-контроль Правила проведення міжзмагального допінг-контролю Основні лабораторні методи виявлення допінг-препаратів. Акредитовані лабораторії</p>

			<p>Завдання для самостійної роботи: Принципи подання інформації про місцезнаходження спортсмена. Етапи процедури допінг-контролю. Вибір спортсменів для проходження допінг-контролю. Повідомлення спортсмена і реєстрація для допінг-контролю, вибір супроводжуючої особи. Процедура взяття біопровби сечі. Підготовка біопровб та супровідних документів для транспортування.</p>
3.	Фармакологічні засоби на різних етапах підготовки спортсменів	<p>Розглянути поняття, формувати знання, узагальнити основні положення для формування загальних та спеціальних компетентностей із таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> Відновлювальний період. Підготовчий період (базовий етап підготовки). Передзмагальний період підготовки. Змагальний період. Корекція стану спортсменів при переміщеннях. 	<p>Тести вхідного рівня знань, Тести вихідного рівня знань,</p> <p>Контрольні запитання: Застосування фармакологічних засобів у підготовчому періоді річного макроциклу. Застосування фармакологічних засобів у змагальному періоді річного макроциклу. Застосування фармакологічних засобів у перехідному періоді річного макроциклу. Застосування фармакологічних засобів з метою підвищення фізичної працездатності в обраному виді спорту. Загальні завдання спортивної фармакології. Використання у спортивній практиці медико-біологічних засобів відновлення. Механізм виникнення втоми. Застосування фармакологічних засобів для лікування стану перетренованості. Синдром перенапруги центральної нервової системи. Фармакологічне забезпечення. Синдром перенапруги серцево-судинної системи. Фармакологічне забезпечення. Синдром перенапруги печінки (печінково-болючий синдром). Фармакологічне забезпечення. Синдром перенапруги нервово-м'язового апарату (м'язово-болючий синдром). Фармакологічне забезпечення. Застосування седативних і снодійних засобів у спортивній практиці. Фармакологічне забезпечення у циклічних видах спорту.</p> <p>Завдання для індивідуальної роботи: Методи «сушки» бодібілдерів Принципи застосування анаболічних стероїдів в терапії Принципи застосування еритропоетину Принципи застосування діуретиків</p> <p>Завдання для самостійної роботи: Аналіз біопровб, інтерпретація результатів. Зміни процедури взяття біопровб для неповнолітніх та для спортсменів з обмеженими можливостями. Процедура забору крові для допінг-контролю. Етапи видачі дозволу на терапевтичне використання забороненої речовини. Поняття про заборонений список. Структура забороненого списку.</p>

4.	Допінг у спорті	<p>Розглянути поняття, формувати знання, узагальнити основні положення для формування загальних та спеціальних компетентностей із таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Застосування допінгів: анаболічні стероїди (АС), наслідки тривалого прийому анаболічних стероїдів на різні органи і системи організму спортсмена, розпад стероїдів організмі. Допінги нестероїдної структури. • Спортивні змагання та допінги. Допінг-контроль: організація, порядок проведення. Санкції до спортсменів, викритих у застосуванні допінгу. 	<p>Тести вхідного рівня знань, Тести вихідного рівня знань,</p> <p>Контрольні запитання: Фармакологічне забезпечення у швидкісно-силових видах спорту. Фармакологічне забезпечення у спортивних єдиноборствах. Фармакологічне забезпечення складно-координаційних видах спорту. Історія виникнення фармакології як науки. Джерела отримання лікарських речовин. Клініко-фармакологічне випробування препаратів. Умови, які впливають на дію лікарських засобів. Алергія. Ознаки алергічної реакції. Перша медична допомога. Набряк Квінке. Анафілактичний шок. Перша медична допомога Алергія. Етапи виникнення алергії. Фармакологія спорту. Мета спортивної фармакології. Ергогенні лікарські засоби підвищення фізичної працездатності спортсменів. Принципи фармакологічного забезпечення спортсменів. Основні принципи при призначенні фармакологічних препаратів. Класифікація лікарських засобів та мета їх застосування у практиці спорту.</p> <p>Завдання для індивідуальної роботи: Принципи застосування бета-адреноблокаторів Принципи застосування глюкокортикоїдних гормонів Принципи застосування гормонів гіпофізу Принципи застосування стимуляторів</p> <p>Завдання для самостійної роботи: Анаболічні речовини: препарати, механізм дії, бажані ефекти, побічні ефекти. Загальні схеми призначення. Бета-2 агоністи: препарати, механізм дії, бажані ефекти, побічні ефекти. Діуретики та інші маскуючі речовини: препарати, механізм дії, бажані ефекти, побічні ефекти. Заборонені методи: основні групи, механізм дії, бажані ефекти, побічні ефекти. Гормони та подібні їм речовини (еритропоетин, соматотропін, інсулін, кортикотропін, хоріонічний гонадотропін): препарати, механізм дії, бажані ефекти, побічні ефекти. Стимулятори: препарати, механізм дії, бажані ефекти, побічні ефекти.</p>
5.	Терапевтичне використання заборонених речовин Гострі отруєння допінгами.	<p>Розглянути поняття, формувати знання, узагальнити основні положення для формування загальних та спеціальних компетентностей із таких питань:</p>	<p>Тести вхідного рівня знань, Тести вихідного рівня знань,</p> <p>Контрольні запитання: Дати визначення фармакокінетики і фармакодинаміки, лікарський засіб. Механізми дії препаратів. Екзогенні і ендогенні фактори, що</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Терапевтичне використання заборонених речовин. Гострі отруєння допінгами. 	<p>впливають на фармакінетику та фармадинамику. Застосування допінгів у різних видах спорту. Винаходження різних допінгових препаратів. Фармакологічні засоби, що стимулюють центральну нервову систему. Застосування наркотичних речовин у спорті. Очікувані позитивні дії та ризики пов'язані з їх використанням. Призначення вітамінів з метою підвищення фізичної працездатності. Клас імуностимуляторів. Фармакологічні препарати для підвищення імунітету у спортсменів. Особливості призначення сучасних фармакологічних засобів у спортивній практиці. Адаптогени. Їх значення для відновлення працездатності у спортсменів. Шляхи введення ліків в організм людини. Поняття допінгу в спортивній практиці. Ноотропні препарати. Можливості застосування спортсменами. Антигіпоксанти у спорті.</p> <p>Завдання для індивідуальної роботи: Принципи застосування місцево анестезуючих препаратів Генний допінг Спортивні напої та їх характеристика</p> <p>Завдання для самостійної роботи: Наркотики: препарати, механізм дії, бажані ефекти, побічні ефекти. Глюкокортикостероїди: основні групи, механізм дії, бажані ефекти, побічні ефекти. Речовини, заборонені в окремих видах спорту (алкоголь, бета-адреноблокатори, місцевоанестезуючі засоби): механізм дії, бажані ефекти, побічні ефекти. Харчові добавки: визначення, покази до застосування. Основні теоретичні принципи призначення харчових добавок. Основні класи харчових добавок. Енергоконцентрати: характеристика, принципи призначення.</p>
6.	Генетичний допінг. Правові аспекти застосування допінгу	<p>Розглянути поняття, сформулювати знання, узагальнити основні положення для формування загальних та спеціальних компетентностей із таких питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Генетичний допінг. • Правові аспекти застосування допінгу 	<p>Тести вхідного рівня знань, Тести вихідного рівня знань,</p> <p>Контрольні запитання: Причини, ознаки отруєння і перша допомога при отруєннях лікарськими препаратами. Нестероїдні анаболічні препарати та їх використання у спорті. Особливості застосування анаболічних препаратів спортсменами різних спеціалізацій. Лабораторні випробування дії фармакологічних препаратів. Умови експерименту. Клініко-фармакологічні випробування препаратів загальної медицини. Наслідки дефіциту заліза у спортсменів.</p>

			<p>Сучасні препарати із вмістом заліза. Режим харчування спортсменів як фактор природнього підвищення фізичної працездатності. Відновлення рідини та електролітів після фізичного навантаження. Рослинні адаптогени. Особливості застосування спортсменами. Застосування окремих амінокислот і амінокислотних коктейлів у спорті. Моніторинг факторів, що знижують фізичну працездатність, та їх фармакологічна корекція. Фармакологічні препарати, що підвищують фізичну працездатність. Препарати, що регулюють кислотно-лужну рівновагу в крові. Що таке лікарські засоби, джерела їх отримання?</p>
			<p>Завдання для індивідуальної роботи: Поняття про харчові добавки і принципи їх використання Засоби природного походження, які підвищують працездатність спортсменів Рослинні стимулятори у спорті</p>
			<p>Завдання для самостійної роботи: Концентрати вуглеводів: характеристика, принципи призначення. Концентрати протеїну: характеристика, принципи призначення. Спортивні напої: характеристика, принципи призначення. Харчові добавки мікроелементів: характеристика, принципи призначення. Компоненти продуктів харчування: характеристика, принципи призначення. Правила харчування для спортсменів: Позиція ВАДА щодо використання харчових добавок в спорті.</p>

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	50
Самостійна робота	20
Знання термінів	20
Контрольна робота	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Робота на парах	Оцінка за самостійну роботу	Оцінка за знання термінології	Контрольна робота	Разом
50	20	20	10	100
<ul style="list-style-type: none"> Оцінювання відповідей студентів на практичних і семінарських заняттях відбувається за 100 бальною шкалою. 				

- По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих оцінок у 100-бальній шкалі множитьсґ на ваговий коефіцієнт 0,5, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 50 балів.
- Оцінювання за контрольну роботу відбуваєтьсґ у 100-бальній шкалі, отримана оцінка множитьсґ на ваговий коефіцієнт 0,1, відповідно – максимальний бал за контрольну роботу у підсумку може скласти 10 балів.
- Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни складаєтьсґ із математичної суми балів за роботу на парах (максимально – 50 балів), отриманих балів за самостійну роботу (оцінка виставляєтьсґ у 100-бальній шкалі і множитьсґ на ваговий коефіцієнт 0,2, відповідно максимальний бал за самостійну роботу може скласти 20 балів), оцінки за знання термінології (оцінка виставляєтьсґ у 100-бальній шкалі і множитьсґ на ваговий коефіцієнт 0,2, відповідно максимальний бал може скласти 20 балів) і оцінки, отриманої за контрольну роботу (максимальний бал – 10 балів), що в сумі максимально може скласти 100 балів.
- При виставленні балів за модульний контроль оцінюютьсґ: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, проведення розрахунків, лабораторних робіт, написання рефератів, підготовку презентацій, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, тощо.
- Якщо студент не складав змістовий модуль з поважних причин, які підтверджені документально, то він має право на його складання з дозволу зав. кафедри (за заявою).

Критерії оцінювання за 100-бальною шкалою:

- *90-100 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
- *70-89 балів* – Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.
- *50-69 балів* – Студент володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно; на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків; знайомий з основними поняттями навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; планує та виконує частину завдань за допомогою викладача.
- *Менше 50 балів* – У студента не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми), таблиці та інше
Література:	
<p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Допинг и эргогенные средства в спорте / под ред. В. Н. Платонова. Киев : Олимпийская литература, 2013. 576 с. 2. Ізмайлова О.В., Щербак Ю.Є. Допінг і боротьба з ним: Методичний посібник. – Полтава, 2005. – 72 с. 3. Клеценко Л.В. Фармакологія у фізичному вихованні і спорті: курс лекцій для студентів дистанційної форми навчання спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2020. 126 с. 4. Короткий Т. Р., Хендель Н. В. Міжнародні стандарти у сфері боротьби з допінгом. 	

Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. 2020. № 23. С. 148-154.

5. Міжнародна конвенція про боротьбу з допінгом у спорті Офіційний веб-сайт Верховної Ради України https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_007
6. Олійник А.М. Фармакологічна реабілітація в спорті: посібник для студентів вищих учбових закладів / А.М.Олійник, В.С.Грушко, О.В.Олійник. – Тернопіль, 2010. – 165 с.
7. Питание спортсменов ; пер. с англ. / под ред. Кристин А.Розенблум. Киев : Олимпийская литература, 2011. 535 с.
8. Платонов В. Борьба с допингом в олимпийском спорте: кризис и пути его преодоления. Наука в олимпийском спорте. 2016. № 2. С. 64-90. URL: http://sportnauka.org.ua/en/wp-content/uploads/nvos/articles/2016.2_8.pdf
9. Платонов В. Н. Допинг в спорте и проблемы фармакологического обеспечения подготовки спортсменов. Москва : Советский спорт, 2010. 306 с.
10. Про антидопінговий контроль у спорті : Закон України від 07.02.2017 р. № 1835-VIII. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-19>
11. Фаворитов В.М. Фармакологічне супроводження в спорті: Навчальний посібник для студентів факультету фізичного виховання. - Запоріжжя: ЗНУ, 2011. -96 с.
12. Фармакология спорта / под общ. ред. С. А. Олейника, Л. М. Гуниной, Р. Д. Сейфуллы. Киев : Олимпийская литература, 2010. 640 с.
13. Фармакология спорта / под общ. ред. С.А. Олейника, Л.М. Гуниной, Р.Д. Сейфуллы. Киев : Олимпийская литература, 2010. 639 с.
14. Фармакологічний супровід у сфері фізичної культури і спорту. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для студентів спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»/ уклад.: Г. Л. Юсіна. – Краматорськ : ДДМА, 2021. – 29 с.
15. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич, А.В.Магльований [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с. : іл. 79.

Додаткова:

1. Бордюгова Н. В. Правопорушення в спорті: допінг, поняття і історія розповсюдження. Часопис Київського університету права. 2010. № 1. С. 291-295.
2. Гунина Л. М. Механизмы влияния антиоксидантов при физических нагрузках. Наука в Олимп. Спорте. №1. 2016. С.25–32. 2.
3. Земцова І. І. Сучасні концепції харчування спортсменів. Спортивна медицина. Житомир : Олимп. л-ра, 2012. С.77-84. 36
4. Львовская Е. И. Процессы перекисного окисления липидов и особенности липопероксидации при физических нагрузках: учебное пособие. Челябинск, 2014. 80 с.
5. Микитюк Н. С. Антидопінгова політика та її регулювання у спорті. Проблематика застосування. Молодий вчений. 2019. № 9. С. 422-426.
6. Пасечник О. В. Вимоги законодавства ЄС до виробництва фармацевтичних препаратів та відповідність їм законодавства України. Правові та інституційні механізми розвитку України в умовах європейської інтеграції : матер. Міжнар. наук.-практ. Конф. (м. Одеса, 18 травня 2018 р.). Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 377-379.
7. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и её практическое применение. К. : Олимп. лит-ра, 2015. Кн.1. 2015. 680 с.
8. Постанова кабінету міністрів «Про затвердження Державної цільової соціальної

програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року» від 01.03.2017 р. № 115.

9. Ровний А. С. Фізіологія спортивної діяльності. Харків : ХНАДУ. 2015. 556 с.
10. Сергієнко В. М., Корж С. О. Поняття допінгу та нормативноправове регулювання боротьби з цим явищем у спорті. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 3. (110). С. 516-519.
11. Фармацевтичні та медико-біологічні аспекти ліків. Перцев І. М., Пімінов О. Х., Слободянюк М. М. та ін. Навчальний посібник / За ред. І. М. Перцева. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 728 с.

Інформаційні ресурси:

- Ad hoc European Committee for the World Anti-Doping Agency. URL: <https://www.coe.int/en/web/sport/ad-hoc-european-committee-for-theworld-anti-doping-agency-cahama>
- Боротьба з допінгом, 2020. URL: <https://nadc.org.ua/pronas/borotba-z-dopingom/>
- Боротьба з допінгом у спорті. Офіційний сайт ЮНЕСКО. URL: <http://www.unesco.org/new/ru/social-and-human-sciences/themes/antidoping/unesco-and-ВАДА/>
- Види допінгу і причини його заборони. Санкції до спортсменів. URL: http://www.shooting-ua.com/books/book_266.htm
- Всесвітній антидопінговий кодекс. URL: <http://www.rowingrussia.ru/d/35285/d/vsemirnyyantidopingovyy-kodeks-2015.pdf>
- Всесвітній антидопінговий кодекс. НОК України. URL: <http://nocukr.org/about/officialdocuments/world-anti-doping-code/>
- Кодекс ВАДА. URL: <https://www.ВАДАama.org/sites/default/files/resources/files/ВАДА-2015-code-ru.pdf>
- Кодекс міжнародного спортивного арбітражу. URL: <http://lib.sportedu.ru/GetText.idc?TxtID=1538>.
- Олімпійська Хартія. International Olympic Committee. Lausanne/Switzerland: Château de Vidy URL: <https://nocodessa.org.ua/images/docs/Olympic Charter 2 August 2016 UKR.pdf>
- Список заборонених субстанцій і методів. URL: https://nada.by/education/spisok_zapreshchyennykh_substantsiy_i_metodov/

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра спортивно-педагогічних дисциплін м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 101а тел. (0342) 59-60-20 https://kspd.pnu.edu.ua spd@pnu.edu.ua Кафедра фізичної терапії, ерготерапії м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 226 тел. +38(0342) 59-61-47
---------	--

	https://kfr@pnu.edu.ua
Викладач	Лапковський Едуард Йосипович кандидат медичних наук, доцент
Контактна інформація викладача	eduard.lapkovskiy@pnu.edu.ua

Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем вищої освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: tps://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Виконання завдання пізніше встановленого	<p>У разі виконання завдання пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації</p>

терміну	<p>та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 4-5. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Додаткові бали	<p>Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу.</p> <p>Також за рішенням кафедри спортивно-педагогічних дисциплін студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>

Викладач: Лапковський Е.Й.